

KIBRIS SORUNU: KIBRIS TÜRK DEVLETİ'NİN ORTA ASYA VE DOĞU HALKLARI AÇISINDAN ÖNEMİ

Ertan EĞRİBEL*

ÖZET

Günümüzde özellikle eski Osmanlı coğrafyasında ve etki alanında ortaya çıkan pek çok sorun uluslararası düzeyde ilgi konusudur. Bu sorunlar arasında Kıbrıs sorunu merkezi bir yer işgal etmektedir. Türkiye ve Kıbrıs Türklerinin çözümü ile Batı'nın istediği çözüm birbiriyle uyuşmamaktadır. Kıbrıs'ta sorun, doğrudan ve bir bütün olarak Batı ile Türkiye ve Kıbrıs Türkleri arasındadır. Bu nedenle Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti için "Kıbrıs sorunu"ndan değil, "Batı sorunu"ndan söz etmek gerekir. Adına "Kıbrıs sorunu" denilmektedir ama gerçekte sorun Batı için "Türk/Doğu sorunudur". Kıbrıs Türkleri ve Kıbrıs Türk Devleti bu çatışmayı reddetmeden, karşılıklı olarak birbirinin kimliğine saygı duyarak ilişkilerin barış ve güvenlik içinde nasıl yürüyebileceğinin somut bir örneğidir. Bu örnek üzerinde bütün dünya halkları yaratıcı bir biçimde düşünmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs sorunu, Türkiye, Doğu-Batı çatışması, Orta Asya

ABSTRACT

Numerous questions arise emerging especially in the former regions of the Ottoman Empire and area of influence are subject to international attention. Among these questions the Cyprus question is of central importance. The solution, which the Turks and Turkish Cypriots want does not coincide with the solution the West wants. The question in Cyprus is all in all directly and entirely between the West and Turks and Turkish Cypriots. Thus it is the "Western question" not the "Cyprus question" for Turkey and Turkish State of Cyprus. The question is described as Cyprus question, but in fact it is the question of "Turkish/East question" for the West. Turkish Cypriots and Turkish State of Cyprus are examples of how it is possible to maintain relations with peace and security

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

without rejecting the conflict, respecting each others identity. Peoples all around the world should consider on this example imaginatively.

Key Words: Cyprus Question, Turkey, Conflict of East and West, Central Asia

Bu çalışmamızda “Kıbrıs sorunu”nu ele alacağız.¹ Günümüzde pek çok uluslararası sorundan söz ediliyor. Özellikle eski Osmanlı coğrafyasında ve etki alanında ortaya çıkan pek çok sorun bugün uluslararası düzeyde ilgi konusudur. Ancak değerlendirmeler farklılık göstermektedir. Günümüzde öne çıkarılan uluslararası sorunlar bir yerde soğuk savaş sonunda iki kutuplu dünyaya bağlı olarak ortaya çıkan oluşumların tasfiyesi olarak tanıtılmaktadır. Bu girişimlerin (Afganistan’ı da dahil ederek) ortak yönü askeri-bürokratik, siyasi yapının çökertilmesi veya ABD tarafından etkilenme ve yönlendirmelere açık hale getirilmesidir. Yeni dünya düzeni II. Dünya Savaşının oluşturduğu dengenin tasfiyesi, Batı-dışı toplumların Devlet mekanizmalarının çökertilmesi veya etkisiz kalması olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık Kıbrıs sorununun gündeme geliş biçimi farklıdır. Kıbrıs’ta bugün mevcut olan siyasi ikili yapı II. Dünya Savaşından sonra kurulan iki kutuplu dengeye karşıt olmasa bile “dışında” kalan bir harekettir. Türkiye’nin iki kutuplu dünyada oynanan oyuna çizgi dışı bir müdahalesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda Kıbrıs’ta bir değil iki Devlet vardır ve iki halk birbirine karşıt olarak konumlanmıştır. Günümüzde bile Kıbrıs Rum Yönetiminin bütün aday temsil eden Devlet olarak görülmesi, Kıbrıs Türk Devleti’nin varlığını Türkiye’den başka bir Devlet’in kabul etmemesi, iki kutuplu dünya dengesinin dışında kaldığının bir göstergesidir. Kıbrıs’ta kurulan yeni Türk Devleti’nin dayanağı günümüzde de Türkiye’dir. Batı tarafından oluşturulmak istenen ABD merkezli yeni dünya dengesinde de sorun haline getirilen budur. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti için mevcut durumun sürmesi bir sorun değildir. Kıbrıs Türk Devleti kurumlarının işlerliği ile olgunluğunu ortaya koymuştur. Kıbrıs’ta yaşayan iki halk arasında bir çatışma, güvenlik ve asayiş sorunu da yoktur. Ancak Kıbrıs Türk Devleti ile getirilen çözüm Batı tarafından tanınmamakta ve sorun olarak kabul edilmektedir. 1974’ten bu yana Batı tarafından en sıkı ambargolar uygulanmaktadır. Türkiye ve Kıbrıs Türklerinin çözümü ile Batı’nın istediği

¹ Konu üzerine temel bakışımız ve ilgimizi yeni gelişmelere borçlu değiliz. Ancak konunun sahibi “*Türk Sosyolojisi*”nin öncüsü ve sözcüsü hocamız Baykan Sezer’dir. Baykan Sezer ve E. Eğribel, R. Ertürk, U. Özcan, H. Tüfekçioğlu, *Kıbrıs Üzerine, Sosyoloji-Yıllığı-2. Kitap*, İstanbul, 1998.

çözüm birbiri ile uyuşmamaktadır. Günümüzde görülen çatışmalar Doğu-Batı çatışmasının dışında ortaya çıkmamıştır. Ancak bu çatışmalar temel çatışmadan bağımsız bir biçimde yerel din savaşları, terör veya etnik, dini azınlık sorunu biçiminde gösterilecektir. Günümüzde sözü edilen uluslararası sorunlar ve çatışmalar ABD ile “karşısındakiler” biçiminde veya belli araçlar vasıtası ile karşımıza çıkarken Kıbrıs'ta sorun doğrudan bir bütün olarak Batı ile Türkiye ve Kıbrıs Türkleri arasındadır. Bu nedenle Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti için “*Kıbrıs sorunu*”ndan değil, “*Batı sorunu*”ndan söz etmek gerekir. Batı'nın bir Kıbrıs sorunu bulunmaktadır. Adına Kıbrıs sorunu denilmektedir ama gerçekte sorun Batı için “*Türk/Doğu sorunu*dur”. Türklerin Anadolu'ya ayak basmaları ve Doğu-Batı çatışmalarında yer almalarından bu yana 1000 yıldır devam eden bu sorunun günümüzde aldığı görüntü en açık biçimi ile Kıbrıs'ta karşımıza çıkmaktadır. Kıbrıs, Doğu-Batı çatışmasının eski biçimine en yakın haliyle ortaya çıktığı yer durumundadır. Batı'nın “*Türk/Doğu sorunu*” dediği sorun bizim için “*Batı sorunu*”dur.

Türkiye'de 200 yıldan bu yana “*Batı sorunu*” Batı ile ilişkilere özellikle askeri-siyasi olarak uyum sağlamak olarak görülmüştür. Osmanlı'nın tasfiyesi de bu siyaseti değiştirmemiştir. Osmanlı, Türklüğe yabancı bir siyaset olarak tanımlanarak Cumhuriyet döneminde de Batı ile uyumlu ilişkiler sürdürülmüştür. Türkiye yeni dönemde Batıcılışma sürecinin bir parçası olarak izlediği tek yönlü dış siyaset çizgisi nedeniyle bölge halkları ile uzaklaşmıştır. Soğuk Savaş döneminde, iki kutuplu dünyada da Türkiye ABD seçimi ile yeni bir modelin temsilcisi değil Sovyetlere karşı Batı ittifakının bir parçası olarak kaldı. Bu tek yönlü dış siyaset çizgisinde Batı ile uyuşmazlığın karşılıklı biçiminde ortaya çıktığı yer Kıbrıs olmuştur. Kıbrıs, Türk dış siyasetinin 1960 sonrası en temel konusudur. Türk siyasetinde Batı sorununun gerçek anlamda Batı ile çatışma biçiminde ortaya çıktığı yer durumundadır. Bir yerde Türkiye'nin Osmanlı'nın tasfiyesi sonrası Cumhuriyet ile çizilen temel doğrultu dışında yeni bir siyaset oluşturma çabasına girmesi gereği Kıbrıs nedeniyledir. Kıbrıs, Yeni Türkiye'nin kesin Batı siyasi seçimine rağmen, kuruluş koşullarına bağlı olarak ortaya çıkan Batı ile ilişkili “*tereddütlü siyaset*” biçimini pekiştirmiştir. 1960'larda başlayan, 1964'de Türkiye'yi tehdit eden Johnson mektubuna karşı İnönü'nün verdiği ünlü mektupla şekillenen bu sürecin en somut görüntüsü 1974 yılında Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi olmuştur. Türkiye'nin Batı siyasetine karşı temel uyumsuzluk konusu 1960 sonrası Kıbrıs Türklerinin varlığının tasfiye edilmesi girişimi karşısında ortaya çıkmıştır. Buna karşı direnen Türkiye'ye Johnson'un “*adaya müdahale*” etmemesini isteyen

mektubu gelmiştir. Türkiye'nin cevabı da aynı şiddettedir. Önü, bu tehdide karşı Türkiye'nin Batı ile müttefik ilişkisini sorgulayarak, "(mevcut) dünya yıkılır, yeni bir dünya kurulur ve Türkiye o dünyada yerini alır" diyecektir. Faşist, katliamcı Nikos Samson darbesine karşı 1974 Kıbrıs Savaşı da aynı kararlılığın ürünüdür. Kıbrıs'ın 1960'larla birlikte Türk siyasetine girmesinin ilk sonucu her şeyden önce Osmanlı tarihi mirasına bakış açımızı değiştirmiştir. Osmanlı'yı inkar ederek Kıbrıs Türklerini savunmak mümkün değildir. Bu nedenle Kıbrıs öncelikle Osmanlı Devleti'nin tasfiye edilip tarih sahnesinden silinmesine karşın Osmanlı'nın mirasçısı olduğumuzu açıkça savunmamızı sağlamıştır. "Ana-vatan" Türkiye ile "yavru-vatan" Kıbrıs sözcükleri de bu ilişkinin bir ifadesidir. Yine 1974'te Kıbrıs Savaşı'nın yankılarını ve sonuçları da Türkiye ile sınırlı kalmamış başta eski Osmanlı coğrafyasında olmak üzere Doğu halkları tarafından coşku ile karşılanmıştır. Kıbrıs, siyasetçilerin, asker ve bürokratların, geniş halk kitlelerinin Batı ile ilişkilerimiz ve çıkarlarımızın ortaklığı konusunu somut bir biçimde ölçtüğü ve değerlendirdiği bir olay olmuştur. Türkiye'yi yönetenlerin toplum ile ters düşmemeye gayret ettikleri temel siyaset konusu Kıbrıs'tır. Günümüzde de AB ile ilişkilerimiz yanında ABD ile ilişkilerimizde de en önemli konuların başında Kıbrıs gelmektedir. Türkiye'nin, Kıbrıs Türklerinin "*koruyucusu ve savunucusu*" olarak getirdiği çözüm ("*garantörlük*" ile hukuki bir haklılığı da vardır) günümüzde de aşılammıştır. Yeni Türkiye Devleti'nin Kıbrıs'ta Osmanlı mirasına sahip çıkmasının anlamı da budur. "*Koruyuculuk ve savunuculuk*" görevidir. Batı'nın Kıbrıs sorununu bir "*Türk/Doğu sorunu*" olarak görmesi de bu nedenledir. Türkiye'nin kendi tarihi ile buluşması, Osmanlı geleneğine "*tereddütlü*" bir biçimde de olsa sahip çıkması "*yeni dünya düzeni*"ne karşıt bir harekettir. Kıbrıs Türk Devleti, Batı saldırılarına karşı koymanın ve çözümün bir örneği, yaşayan bir modelidir. Kıbrıs Türk Devleti'nin varlığına Batı'nın tahammül edemez olması bu modelin işleme, bağımsızlığını yeni kazanan ve belli arayışlar içinde olan Türk ve Doğu halkları için geçerlilik kazanan bir örnek olması korkusu nedeniyledir. Kıbrıs sorunu ile birlikte Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti'nin önceliklerinin Batı'nın önceliklerinden daha farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Doğu halklarının önceliklerinin, çıkarlarının Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti'nin tarihsel gündeminde olduğunun savunulması daha kolay hale gelmiştir.

Yeni kurulan Kıbrıs Türk Devleti'nin bağımsızlığını kazanmış Türk Devletleri ve Doğu halkları için Batı önerilerine karşıt bir örnek model olduğu bizim bir abartmamız olarak görülmemelidir. Kıbrıs bir adadır. Ama Kıbrıs

kenarda, köşede herhangi bir ada değildir. Tarihte de böyle olmamıştır. Yunan-Pers savaşından, Haçlı Savaşlarına, Bizans'tan Osmanlıya kadar toplumlararası ilişkilerin içindedir. İngiltere'ye devri de bir başka nedenle değildir. Kıbrıs tarihi boyunca Doğu-Batı çatışmasının en şiddetli biçimde yaşandığı bir yer olmuştur. Dünya ilişkilerinin yoğunlaştığı, düğümlendiği bir yer durumundadır. Günümüzde de Kıbrıs'ın gündeme gelişi bir başka çerçeve içinde ortaya çıkmış değildir. Kıbrıs, Doğu Akdeniz'de bağımsızlığına kavuşan en son Batı sömürgesidir. İngiliz sömürge yönetiminin tasfiyesine paralel bir biçimde bölgede ABD egemenliği yayılmış, ABD siyaseti geçerlilik kazanmıştır. 1960'da kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti, uluslararası ilişkilerde II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan ve Bandung Konferansı'yla (1956) biçimlenen yeni bir eğilimin ürünüdür. Kıbrıs Cumhuriyeti iki kutuplu dünya içinde "Bağlantısızlar" hareketi ile biçimlenen yeni sürecin en önemli aktörlerinden biridir. İngiltere, kendi isteğiyle sömürge yönetiminden vazgeçmiş, ama bir örneği daha olmayan bir biçimde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin varlığı İngiltere, Yunanistan ve Türkiye'nin taraf olduğu "garantörlük" antlaşmasına bağlanmıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti ile dışardan getirilen ve empoze edilen verili bir tutum ve rol yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bunun sonucunda Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı ABD'de ilahiyat okumuş bir papaz olan Mihayil Hristodolu Mouskos ("Makarios") olmuştur. İngilizlerin kendi isteği ile sömürge yönetiminden vazgeçmesi sonrası kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başına Makarios geçirilmiştir. Kara cübbesi, boynunda atnalı gibi kocaman haçı ve okunmuş sakalıyla Başpiskopos Makarios'un kimliği ada ile sınırlı kalmamış, Batı sömürgeciliğine karşıt mücadelenin ve bağımsızlık hareketlerinin önderi olarak gösterilmiştir. Ortodoks Kilisesine bağlı Piskopos unvanı taşıyan bir din adamının bağımsızlığını yeni kazanan Doğu halklarına bir önder olarak gösterilmesi 1960'ların en garip olaylarından biri olmasına karşın yadırganmamıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başına abartılı bir biçimde Batılı bir din adamının geçirilmesi Batılı bir önderin öncülüğünde Doğu'ya ait bir bölgenin denetlenebileceğini ve yönetilebileceğini göstermek içindir. (Bunun geç ve yeni dönemle ilişkili bir örneği tarihte geleneksel Doğu-Batı ilişkilerinde önemli bir konumu olan ve İslam Hilafet merkezlerinden biri olan Irak'ın - Bağdat- "özgürleştirip", "bağımsızlaştırılarak" başına "genel vali" olarak görev yapan ABD'li bir yöneticinin getirilmiş olmasıdır.) Kıbrıs Cumhuriyeti, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin garantörlüğünde ve İngiliz üslerinin dokunulmazlığı şartına bağlı olarak "bağımsız", "bağlantısız" bir Devlet olarak ortaya çıkarılmıştır. Ancak buradan Ada'da bulunan iki karşıt halk ile Türkleri, Yunanlıları ve İngilizlerin çıkarlarını ortaklaştıran egemen bir Devlet'in

çıkmadığının ilk kanıtı daha 1960'ların başında Kıbrıs Türklerine karşı katliamın başlatılmasıdır. Kıbrıs Cumhuriyeti'nden çıkarılması gereken ilk ders budur. Bu oyun Türkiye'nin müdahalesi sonucu bozulmuştur.

Günümüzde, Kıbrıs sorunu "diplomasi" aracılığı ile çözülmez ve bütün Kıbrıs'ı temsil ettiği kabul edilen Rum Cumhuriyeti AB'ye 2004'te alınır, Kıbrıs'ta bulunan Türk askerinin AB toprağını "işgal" etmiş olacağı ve bunun askeri olarak da Türkiye ile AB'yi karşı karşıya getireceği tehdidi savrulmaktadır. Kıbrıs'ta karşı karşıya gelen Kıbrıs Türkleri ile Kıbrıs Rumları veya Türkiye ile Yunanistan değil iki ayrı uygarlıktır. Bu nedenle Kıbrıs'ta iki karşıt halkı bir araya getirerek sorunu çözmek ve uygarlıklar arası çatışmayı aşmak mümkün olmamaktadır. Batı diplomasisinin kendi içinde bir ayrıma gitmeden Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti ile ilgili olarak aynı olumsuz görüşleri paylaşması, ortak tutum takınmaları rastlantı değildir. Yeni dünya düzeninden söz edildiği ve Batı saldırılarının ABD öncülüğünde bütün dünyada arttığı bir dönemde Kıbrıs'ın gündeme getirilmesi anlamlıdır. Günümüzde temel sorun (tersi gösterilmesine rağmen, açıktır) Batı saldırganlığına karşı Doğu halklarının "güvenliği"nin nasıl sağlanacağıdır. Doğu ile Batı arasındaki ilişkilerin hangi biçimde olması gerektiğidir. Yeni dünya düzeninde saldıran ve düzeni istikrarlaştıran ABD'dir. İki kutuplu dünyanın sona ermesi çatışmaların, savaşların, gerilimlerin sona ermesi, dünyaya huzur ve barışın gelmesi olmamıştır. Aksine ABD merkezli yeni dünya düzeni, ABD'nin Doğu halklarına karşı saldırganlığını artırdığı, etnik, dini bölgesel çatışmaları, kanlı boğuşmaları öne çıkarttığı yeni bir dönemi başlattı. Küreselleşmenin/yeni dünya düzeninin zorba gücü bölgemizde en son ve gerçek sınırına geldi. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti bu gücün sınırındadır. Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk Devleti'nin amacı Batı saldırganlığını kışkırtmak değildir. Kendimizi korumak ve savunmaktır. Kıbrıs Türk Devleti'nin varlığı da bunun bir örneğidir. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti Batı saldırganlığı karşısındaki direnci nedeniyle bugün Orta Asya ve Doğu halklarının ön cephesi durumundadır. Kıbrıs sorunu Doğu-Batı çatışmasının aşamadığının bir kanıtıdır. Ancak burada kalmamak gerekir. "Sürekli, sonu olmayan savaş" Batı'nın tezidir. Mevcut Batı dünya egemenliğini korumayı amaçlamaktadır. (Sloganı "Küre-yerel-leşme"dir. Türkiye'nin vatan savunması için söylediğini, bir başka anlamda ABD'nin tek merkezli dünya egemenliğini koruma amacına uyarlıysak küre-yerel-leşme "hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır ve bu sathı bütün dünyadır" görüşüdür.) ABD dünyanın her yerini askeri yığınaklarla çevirmiş, direnci gösteren Devlet yapılarını etkisizleştirmektedir. Son çatışma, hesaplaşma alanı

Osmanlı mirasçısı Türkiye'dir. Kıbrıs Türk Devleti'nin önemi Batı içi çatışmaların sona ermesi ile bütün yönleri ile gündeme gelen Doğu-Batı çatışmasında Batı'nın tezinin aksine bir örnek olmasıdır. İki farklı uygarlık arasındaki ilişkilerin sıcak bir çatışmaya dönüşmeden, farklılıkları reddetmeden birlikte olabileceğinin, güvenlik, huzur ve barışın sağlanabileceğini göstermesidir.

Kıbrıs sorunu Batı ile hesaplaşmadan (bunun mutlaka askeri olması gerekmez) ve farklılığın bilincinde olmadan hiçbir çözümün geçerli olmayacağını bir kanıttır. Kıbrıs küçük bir ada olmasına rağmen burada yaşanan gelişmelerden bağımsızlığını yeni kazanmış Türk ve Doğu halklarının öğreneceği önemli dersler bulunmaktadır. Doğu halkları için de "*Batı sorunu*" uzun zaman Batı egemenliğindeki dünya düzenine Batı dışı halkların uyumu olarak görülmüştür. Modernleşme, Batılılaşma, çağdaşlaşma derken bir başka şey kastedilmemiştir. ABD merkezli yeni dünya düzeninde artık bunları savunmak mümkün olmamaktadır. ABD'nin empoze ettiği yeni dünya düzeni XIX. yüzyıl Batı dünyasında öne çıkarılan değerlerine de terstir. Fransız Devrimi sonrasında bir başka anlamda Batı üstünlüğü ve yayılcılığının bir uzantısı olmakla birlikte siyasi alanda "özgürlük", "eşitlik" ve "barış" istekleri öne çıkarılmıştı. Batı-sosyalizmi de bu değerlerin bir savunucusu olmuştu. Bu değerler yeni örgütlenmenin (ulus-devlet) siyasi, ekonomik ve toplumsal temelini oluşturdu. Bu "devletler arası uluslararası ilişkiler düzeni" dünyada barış ve huzuru sağlaması söz konusu olmasa bile -tersine iki dünya savaşı ile belli sorunların da kaynağı oldu- dünya halkları açısından belli bir deneyimdi. Günümüzde "ABD barışı" bu değerlerin, deneyimlerin de reddedilmesidir. Batı içi çekişmelerin ortadan kalkması esas çatışma ve tehdit (güvenlik) algılamasını değiştirmiş Doğu ile Batı karşı karşıya gelmiştir. ABD merkezli yeni dünya düzeni Doğu'ya karşı bütünüyle sıcak çatışmayı öne çıkartmakta, kaostan güç almaktadır. ABD kendisine bağlı yeni dünya dengesinde bu düzene uyum gösteremeyen halkları tasfiye etmeyi veya kimliğini silmeyi amaçlamaktadır. Bunun Kıbrıs'ta karşılığı Kıbrıs Türklerine karşı katliamı veya tarih içinde oluşmuş toplum kimliğini silerek, (1960'larda öne çıkarılan uyduruk) "*Kıbrıslılık*" kimliğini dayatmak biçimindedir. Kıbrıs Türk Devleti ise zoraki, temelsiz kaynaştırmalar, birliktelikler yerine, farklılıkları reddetmeden, "eşitlik", "barış" içinde birlikte olunabileceğinin bir örneğidir. ABD merkezli Batı dünya egemenliğine uyumsuzluk gösteren Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti'nin tavrı bütün dünya halkları açısından "*çağdaş*"tır. Kıbrıs Türklerinin

önderi Denктаş dünyanın gitmesi gereken yolda gerçek çağdaşlığı temsil etmektedir.

Batı içi çatışmalar yerine Doğu-Batı çatışmasından söz edilmeye başlandığı, ABD önderliği ve üstünlüğünde yeni bir tarih ve “*yeni dünya düzeni*”nin gündeme geldiği bir dönemde Kıbrıs sorunu çözülmek istenmektedir. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti tarih içindeki yerleri ve bağlandıkları uygarlık açısından bu yeni siyaset oluşumuna engel olarak görülmektedir. Bu uyuşmazlık sıradan bir uyuşmazlık değildir. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti’nin varlıkları çatışmanın kaderi ve alacağı biçim ile yakından ilgilidir. Türkiye ve Kıbrıs Türk Devleti Batı saldırıları karşısında kendi varlığının savunmanın ötesinde, bütün Doğu halklarının bağımsız kimliklerini savunmaktadır. Bu nedenle Kıbrıs’ta geri çekilmiş, Kıbrıs Türklerinin haklarını ve Devlet’ini savunamayan bir Türkiye’nin varlık nedeni sadece Batı’da değil, Batı-dışı ülkelerde de sorgulanır hale gelecektir. Türkiye, Batı ve Doğu halkları tarafından dikkate alınmıyor ve saygı gösteriliyorsa tarihte üstlenmiş olduğu rol nedeniyle. Günümüzde de Kıbrıs Türklerinin ve Devletinin haklarının gerçek savunucusu ve koruyucusu Türkiye’dir. Kıbrıs Türklerini ve Devletini savunamayan bir Türkiye ne Batı’dan saygı görür, ne de Orta Asya ve Doğu halklarına söyleyebileceği bir sözü olabilir. Bunun bir örneği Filistin-İsrail çatışması önünde bütün zenginliklerine ve güçlerine karşın Arap halklarının ve Devletlerinin düştüğü durumdur. 1948’den başlayarak “*Altı Gün Savaşı*”na kadar giden ve Kudüs’ü kendi elleriyle İsrail’e veren Arap ülkeleri düştüğü “*utanç*” nedeniyle ne Batı’da, ne Doğu’da dikkate alınmakta ve saygı görmekteler, ne de en son Körfez ve Irak Savaşı’nda görüldüğü gibi Doğu halklarına söyleyecek sözleri olmaktadır. Kıbrıs Türk Devleti sadece Kıbrıs Türklerinin değil, Türkiye ve Doğu halklarının onurudur. Devlet kurmak ve yaşatmak ancak belli bir siyaset ile mümkündür. Türklük bu siyasetin adıdır. Bu siyaset Osmanlılık ile en mükemmel biçimini almıştır. Kıbrıs Türk Devleti, Batı soygun ve saldırısına karşı Doğu’nun sözcüsü koruyucusu olan Osmanlı mirasının bir temsilcisidir. Bu siyaset dünyada kuvvet yetiremediğimiz güç dengesi nedeniyle başarısız olsa bile ortadan kalkmamıştır. Türkiye’nin ve Kıbrıs Türk Devleti’nin savunulması gelecekte Doğu-Batı çatışmasının alacağı biçimi etkileyecektir. Türkiye ile Kıbrıs Türk Devleti arasındaki ilişkiler, dostluk ve dayanışmanın başka halklar ile çoğaltılması yeni bir dünyanın habercisidir. Kıbrıs Türk Devleti’nin varlığı bu benzersiz rolü ve konumu nedeniyle önemlidir.

Türkiye ve dünya halkları açısından Kıbrıs sorununun bir başka önemi Kıbrıs Türk Devleti'nin tasfiyesi ile bölgeye yabancı yeni bir Devlet'in sokulmasıdır. 1948 yılında İngilizlerin Filistin'i terk etmesinden sonra kurulan İsrail Devleti'nin bütün Arap halklarının ve Doğu halklarının başına bela olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Kıbrıs'ta Batı siyasetinin başarısının diğer bir yönü, İsrail'den sonra yeni Devletlerini kuran Türk halklarının ve Doğu halklarının bağrına sokulacak ikinci bir hançer olmasıdır. (Belki buna Ermenistan ile üçüncü demek gereklidir. Ermenistan'ın varlığının ortaya çıkardığı sorunu en çok Azerbaycanlı dostlarımız biliyorlar. Yine Orta Asya ile Türkiye arasında doğrudan ilişkileri de bu Devlet bloke etmektedir. İlerde yeni sorunların kaynağı olması beklenmelidir.) Batı güdümünde bir Kıbrıs hançerinin ucu elbette önce Türkiye'ye yönelik olacaktır. Ama bunun sonuçları Türkiye ile sınırlı kalmayacaktır. Bu açıdan da Kıbrıs Türk Devleti "*Türk/Doğu sorunu*"nun ilerde alacağı biçimi etkileyecektir. Kıbrıs Türklerinin durumunun Türkiye'nin "*ulusal sorunu/davası*" olmanın ötesinde "*Batı sorunu*" ile özdeşleşmesi bu nedenledir. Günümüzde sadece Türkiye değil Orta Asya ve Doğu halkları açısından da yurtseverliğin ve Batı yayılcılık ve saldırganlığına karşı durmanın, mazlum halklar arasında dayanışma, huzur ve barışın kurulmasının bir ölçütü de Kıbrıs Türklerinin bağımsızlığını savunmaktan geçmektedir.

Günümüzde "dünya barışını" tehdit eden gelişmelerin merkezinde ABD bulunmaktadır. ABD merkezli tek kutuplu dünyada (Pax Americana) Batı-dışı toplumlara dayatılan tek kanun ABD'nin siyasi egemenliğidir. ABD siyasetine karşı direnç gösteren Devlet yapısına yönelik girişimler bu nedenle öne çıkmıştır. ABD'nin empoze ettiği yeni dünya düzeni tarih içinde ortaya çıkmış ve günümüzde de süren Doğu ile Batı arasındaki ilişki ve çatışmayı daha çok keskinleştirmeye ve daha çok yıkıma yol açmaktadır. Giderek uygarlıkların yıkımı ve kimliklerin silinmesine yol açacak yeni bir dönemin, kaosun başlangıcıdır. Dünya halklarının bundan bir yararı yoktur. ABD saldırganlığı karşısında Doğu ile Batı arasındaki farklılık ve çatışmayı reddetmek "başını kuma sokmaktır". (Serbest) Hedef olmaktadır.² Kendi kimliğimizi ve varlığımızı savunmak demek, bu çatışmayı istemek anlamına gelmemektedir. Kıbrıs Türkleri ve Kıbrıs Türk Devleti bu çatışmayı reddetmeden, karşılıklı olarak, birbirinin kimliğine saygı duyarak ilişkilerin barış ve güvenlik içinde nasıl

² Çıkış bulamadığı için, bu çatışmada yer alarak "pay almak" isteyen küçük, "yerel" araçları da bu "serbestliğe" davet etmektedir.

yürüyebileceğinin somut bir örneğidir. Bu örnek üzerinde bütün dünya halkları yaratıcı bir biçimde düşünmelidir.